

fam» (v. 245).

Una bona part de les formes romàniques presenta el vocalisme popular que correspon normalment a la ũ del germànic comú i occidental: it. *borgo*, fr. *bourg*, oc. ant. *borc*. Això és estrany a la nostra llengua.¹ Tant aquí com en el cast. i port. *burgo* apareix una *u*, que hom ha intentat explicar de diverses maneres;² però en realitat s'imposa considerar l'ibero-romànic *burg(o)* com un cultisme ja antic, que va reemplaçar el mot popular cast. ant. *buergo* (que apareix en diversos mss. del *Fuero Juzgo*, veg. l'ed. FzLlera), provinent del gòt. *baúrgs* (pronuncieu *börgs*, amb *o* ober-ta). El ll. *burgus* apareix ja c. l'a. 400 d. C., i en inscripcions llatines del Rin.

DERIV.: Per a d'altres, especialment italians, cf. Giandom. Serra (*Filol. Romanza* v, i, 1958, 48 pp.). *Burgès* o *burguès* [fi S. XIII, Desclot, Lull]: «en una ciutat estava un noble *burguès* que havia muller e infants e grans riqueses», «en una ciutat havia un *burguès*, lo qual era molt fort gelós de sa muller --», *Merav.* (NCL. I, 103, 112), «con seràs draper, volràs ésser cavaller ---», *Doctr. Pueril* (ed. Gili, p. 159; i molts més, pp. 208, 209, 210, passim); també és antiga, però, la forma *burgès* amb *g = j*: totes dues juntes en *Merav.* II, 123.8ss.: «un *burjès* havia una dona de muller, que molt amava; aquell *burguès* ... *burguès* --- *burguès* ---», *burgès* en *Blanquerna* (NCL. I, 294.17; II, 12.2); del Rosselló tenim molta documentació del S. XV per a totes dues formes: de *burguès* des de 1435 (parlant d'un de Perpinyà, en oposició als estaments militar i eclesiàstic), també aa. 1442, 1445, 1597 (RLR LVI, 456); *burgès* predomina i ja apareix (amb el mateix sentit) en docs. de 1419, 1442, 1445, 1572, 1597 i molts més (Calmette, RLR XLIX, 273, 277, 283, 284, 288, 293; LIII, 406; LVII, 473, 475, 480).

Avui es diu *burgès* a Barcelona i tot el Principat (no hi he sentit mai *burguès*, contra el que afirma *AlcM*, parlant en cat.) però *burguès* a Mallorca³ i fins Menorca, on sembla ser la pron. antiga, i és la de Ciutatella i de la pàgina: «ofici de *burguès*: menjar, beure i no fer res» (Camps Merc., *Folkl. Men.*), dita no menys freqüent en el Principat (però ací amb *-ž*). *Burgesia* o *-gu*: «*burgesia* és gentilea de linatge y *burgesos* son ciutadans antichs, qui devallen de cavallers y de nobles», *Blanquerna*, però això és de l'ed. modernitzada de 1521, cap. 2 (única disponible en aquest passatge). *Aburgesar*, *aburgesat* [1911, Vogel; 1925, Josep Carner, *AlcM*; falten encara *DFa.*], *+aburgesament* [ja freqüent, cap a 1920]. *Burgesalla*.

CPT.: *Burgestre* [1405, doc. referent a Bruges], del neerl. *burgemeester*. *Burgrave* [del fr. *burgrave*, corrent des de les notícies referents a l'estrena de l'obra de Victor Hugo; en francès, des de c. 1480, de l'al. *burggraf*]; *burgraviat*.

¹ És veritat que apareix una vegada en les *VidesR*: «adoncs el vesec, del *borc*, mots demonis --», P218r2, traduïnt de *burgo* del text llatí de Voragine (Gr., 666.4). Però notem que es parla del *borgo* de Roma. És, doncs, un calc de l'ús italià, que de-

via ser ben conegut al monjo cuixanenc traductor. També hi ha escriptors castellans dels Ss. XVI-XVII que usen *burgo* parlant del de Roma, ço que llavors ja no és italianisme propi, però sí encara un calc de l'italià, com indico en el DCEC, s. v., cf. RFE xxvii, 439-40. —² Gamillscheg, *Rom. Germ.* I, 35, n. 1, creia per aquesta raó que *burgus* no ve del germànic sinó del gr. *πύργος* 'torre fortificada', i tenia ũ. Es tracta d'una petita badada: aquest mot grec tenia òbviament una ypsilon breu, com ho mostra el seu accent agut, que el grec no admet en la vocal penúltima quan aquesta és llarga i la darrera breu. Com observa Ernout-M. no es pot dubtar de l'origen germànic. Cf. Sofer, *Lat. u. Rom. aus Isidorus*, 1930, 86, n. 2. Wartburg també vacilla: la seva raó que el gènere del ll. *burgus* masculí s'aparta del germànic, no val res, puix que els mots llatins en *-us* són masculins no pas femenins, i la terminació germànica imposava la terminació en *-us*. —³ ¿D'ací potser *burguero* mall., com a encreuament amb *grosero*, sorgit entre gent acastellana de la noblesa ciutadana mallorquina?

Burga, *burgany*, *burgar*, V. *busca* i *burxar* + *Burgareny*, *capell* ~, var. de c. *bugareny*, V. *barregà Burgassot*, V. *bujarasol* en DCEC i ací *bord Burgera*, V. *bruixa Burgès*, V. *burg Burgestre*, *burgave*, V. *burg Burguer*, *burguera*, V. *bruc Burguero*, V. *burg Burguès*, V. *burg Buri*, V. apè. a *bora Buriac* i *burids*, semblen deguts a un encreuament de la família de *burí* amb la de *burxar* i *busca Buridor*, *buril*, *burilada*, *burilar*, V. apè. a *bora Burilla*, V. *aburar* en ABRUSAR *Burinar*, *burinyar*, V. *burí*, apè. a *bora Buriol*, V. *poliol* i *voliol*, s. v. VOLAR *Burja*, *burjador*, *burjal*, *burjany*, *burjó*, *burjoc*, *burjonar*, V. *burxar*

BURLA, mot comú a les tres llengües romàniques de la Península i només antic en aquestes; d'origen desconegut, potser pre-romà hispànic (cf. BORRA). □ 1.ª doc.: Tant *burla* com *burlar* apareixen en obres d'Eiximenis des de c. 1370.

En el *Llibre de les dones*: «La donzella --- no deu ésser massa volenterosa a ballar ne a *burlar*, majorment lla hon hòmens haja» (cap. 29). Es tracta d'un dels passatges on sembla segur que hi ha prosificació d'un poema didàctic i satíric que ell mateix havia escrit en el tercer quart del segle, i el text poètic reconstruït diu «ne trop volenterosa / deu ésser a ballar, / majorment lla hon hòmens / haja, ne a *burlar*» (*EntreDL* I, 191, 12.4). En el Tractat de *Confessió* del mateix Eiximenis tenim el substantiu *burla* «quant lo confessant --- posa son fet en truffes o en *burles*, aytant és sa confessió pus irrisòria» (*AlcM*). El tenim també en una carta escrita pels Consellers de Barcelona als de Perpinyà l'any 1462: «molts han cregut lo dit fet ésser *burla* e cosa de pocha eficàcia e de no creure» (RLR LXV, 88), i en diversos passatges de Joanot Martorell: «pensam en lo primer combat que anava de veres --- emperò prestament cene-